

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Francisci Arias, Societatis Iesv Theologi, Tractatus Tres spirituales

Arias, Francisco

Coloniae, 1615

Cap. 1. Declaratur, quàm gratus sit Deo homo, profectus spiritualis studiosus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48767](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48767)

R. P.

FRANCISCI
ARIAS, E SOCIE-
TATE IESV,

TRACTATUS DE PRO-
fectu spiritali.

P R A E F A T I O.

VT intelligatur, quàm necessarium,
quantumq; momenti sit, eos, qui se-
mel vera pietatis exercitationi se dedi-
derunt, rectè informari, quemadmodum
semel inchoatam piè viuendi rationem
constanter persequantur, progressumq;
indies in diuino seruitio faciant, ac me-
dia in eundem finem necessaria & salu-
taria vsurpent: principio declarandum
est, quàm gratus sit Deo huiusmodi pro-
gressus, quantumq; commodorum tam
spiritualium, quàm temporalium in
Ecclesiam Christi, & Rempubl. Chri-
stianam inuehere possit, ob ingentem
caelestium beneficiorum copiam, qua
Deus tales remunerari & locupletare
solet.

A 7

CA.

2 TRACTATVS DE

CAPVT I.

QVAM GRATVS SIT DEO HO-
mo profectus spiritualis studiosus.

Certum est quemuis hominem iu-
stum, hoc est, gratia diuina prædi-
tum, quocunque tandem in gradu gra-
tiæ sit cõstitutus, corã Deo esse admodũ
gratum & acceptum. Verũ si collatio
inter iustos instituatũr, magnum in-
tercedit discrimen : nec enim obscu-
rum est eos qui diligentes, feruentes-
que sunt, & in dies conantur in cursu
pietatis progressum facere, eaque o-
pera imprimis exercere, quæ Deo no-
runt gratissima, maiore loco, gratio-
resque esse apud Deum, quàm sint alij
multi, licet iusti, qui de profectu pa-
rum solliciti, id tantum cauent, ne le-
thali aliquo lapsu diuinam maiestatem
offendant. Similitudine res fiet cla-
rior. Sit Dominus, cui famuli sint quin-
quaginta, mandat omnibus vt ad quo-
tidiana ministeria Domini forisq; sint
prompti, exeuntem comitentur, nihil
alienum surripiant, imperata in omni-
bus faciant: Sed hac adiecta cautione,
vt si quis notabile furtum fecerit, si in
nego-

negotijs magni momenti ipsum, vel alios graues viros fraudarit, si seruorum aliquem vulnerarit vel pulsarit, norit se capite noxam luiturum, vel in perpetuas triremes compingendum: Sin in leuioribus tantum deliquerit, etiam si sibi eis ne bilem commouisset, vel molestiam aliquā procreasset, nō ideò aut vita priuandum, aut domo seruitioq; abigendum, sed leuiori pœna multandū, vt relegatione in duos tresue menses, vel stipendij consueti imminutione. Ex his igitur famulis, quadraginta nouem veriti, ne discrimen vite incurrant, aut ædibus exturbentur, aut gratia & beneuolentia Domini excidant, multa quidem clā surripiunt, sed parui pretij, crebrò mendaciolis, alijsq; fraudibus Dominū circumueniunt, sed leuiorib. à mutuis verberibus & pugnis quidē abstinent, sed non à clamorib. & rixis. Vnus verò tantū famulus est, qui studio ductus Domino placendi in omnibus, nihil omittit quod Dominum offendere possit, ne minimam quidem rem alienam in suum vsum conuertit, nullo mendacio fallit, mandata sedulò præstat, etsi tarditate aliquando delinquat, mox vbi sese collegerit, lapsum

4 TRACTATUS DE

corrigit : neque solum imperata facit
ne Dominus succenseat, sed etiam ope-
ram nauat, vt faciat, quicquid gratia
illi esse cognorit, optatque exploratos
sibi esse intimos animi eius sensus, vt
possit ea præstare, quæ ipsi forent gra-
tissima iucundissimaque. Iam liquet
hunc vnum famulum Domino, si rectâ
rationem sequatur, gratiorem esse de-
bere omnib. reliquis quadraginta no-
uem, & ideò plus beneficiorum in
eum conferre, quàm in reliquos. Cum
igitur in Deo recta ratio summum
perfectionis gradum obtineat, nihil
mirum videri debet, si ex seruorum
ipsius numero alij alijs sint gratio-
res.

Omnes enim qui in gratia Dei exi-
stunt, nullaq; ratione profectus habi-
ta, id modò cauent, ne per peccatum
mortale ea excidant, sunt similes dictis
quadraginta nouem famulis. Nam si-
cut hi, licet nihil admittere velint, vn-
de Dominus eorum ansam arripiat, eos
vel è medio tollendi, vel amandandi
ad perpetuas triremes, tamen non re-
formidant eum leuioribus quibusdam
erratis ad iram prouocare: Sic illi de-
cernunt quidem nullum graue crimen
desig-

PROFECT. SPIRIT. 5

designare, quo diuina gratia & gloria
cælesti destituantur, & sempiternis in-
ferni addicantur supplicijs, sed tamen
non abstinere à peccatis leuibus & ve-
nialibus, quibus sciunt quidem of-
fendi Deum, verum eousque, vt
propter illa tantum in Purgatoriū ig-
nem detrudantur: sed neque student
bonis operibus, alioquin Deo gra-
tissimis, vacare: multis quoque pijs
inspirationibus obsequi negligunt, di-
uinaque consilia, quæ conuenienter
suo statui magno cum fructu serua-
re poterant, repudiant: ac denique
peccata quædam, quibus Deum non
parum offendunt, licet lethalia
non sint, nonnunquam flocci faci-
unt.

At qui ita in gratia Dei viuit, vt om-
ni studio conetur progressum facere in
virtute, hic similis est illi vni famulo,
qui non solum Domini sui mandatis
paret, verum etiam omnia illi officia
vltro defert, quæ putat esse gratissima.
Hic fidelis & diligens seruus Dei non
solum operam dat cauendis lapsibus
mortalibus, sed etiam venialibus, eò
quòd ijs quoque offendatur Deus, & si
fortè per incuriam in aliquod veniale
deli-

6 TRACTATUS DE

delictum labatur, ex tempore dolet & resipiscit. Aurem quoque diuinis inspirationibus, quibus Deus voluntatem suam patefacere solet, præbet, eisque obsequi conatur. Et quoniam in magno pretio habet eiusdem consilia, multa quoque ex illis obseruat. Ad hæc crebris misericordiae, humilitatis, poenitentiaeque operibus quæ scit Deo esse pergrata, licet nulla lege imperata fuerunt, libentissimè se exercet, ut tanto amplius diuinæ maiestatis beneuolentiam sibi conciliet.

Ex his seruis ingentem Deus in Ecclesia sua numerum habet, sed alios alijs sanctiores & prouectiores: qui oculos diuinitatis suæ conuertens in id quod ratio lexque æterna postulat, hunc seruum diligentem & proficendi desiderio flagrantem pluris æstimat, quàm magnum numerum lentorum & tepidorum, maioremque ex huius vnus, quàm cæterorum omnium officijs & ministerijs capit voluptatem. Nec mirum. Sæpenumerò siquidem contingit vnum aliquem Dei seruum fructus spiritualis cupidum, velut quotidie maiorem semper

ac-

PROFECT. SPIRIT. 7

accessionem facit ad gratiam, & amorē
 Dei, ita plus gratiæ consequi à Deo,
 quā alios quàm plurimos, qui nulla co-
 gitatione de quotidiano fructu susce-
 pta, languidè Deo seruiunt. In hanc sen- *Gre. hō 34*
 tentiam B. Greg. alijsque sancti exponūt *in Euang.*
 illud dictum Christi: *Maius gaudium est Beda in*
se in celo super vno peccatore penitentiam a- *Luc. 15.*
gente, quàm super nonaginta nouem iustis, qui Bouau ib.
non indigent penitentiā. Volunt enim il- S. Tho
 lud intelligi, non de quolibet peccato- *Calet.*
 re pœnitentiam agente, sed de eo qui
 intimo animi sensu ante actæ vitæ erra-
 ra deplorat, & magno feruore nouā vi-
 tæ rationem est ingressus. Quod si de
 quouis peccatore, quæ multorū est opi-
 nio, intelligatur, tunc nomine *maioris*
gaudij, accipi nō debet gaudiū essentia-
 le vel principale, quod nascitur ex æsti-
 matione & amore rei de qua gaudem⁹,
 (Sic enim Deo angelisq; maius gaudiū
 esset de iusto maiori gratia prædito, quā
 de peccatore pœnitentiā agente, (sed
 accipi debet gaudiū nouū & accidēta-
 le, quod nasci solet ex recuperatione rei
 amissæ Si verò hoc dictū exponam⁹ cū
 B. Greg. & alijs de peccatore qui deserto
 peccādi statu, magno feruore Christia-
 nā pietatem colit, tūc collatio institui
 de-

TRACTATUS DE

debet, non cum quocunque iusto, sed cū ijs qui languidè & negligentè Deo seruiunt: vt dicto Christi hæc subiecta sit sententia. Apud Deum meliore loco esse seruum, sedulo & seruenter officio suo fungentem, etiamsi paulò ante grauibus obstrictus fuerit peccatis, quam nonaginta nouem iustos, lentè & frigidè salutì suæ studentes.

Id declarat S. Gregorius his verbis consideratione dignis: *Considerandum, inquit, nobis est fratres mei, cur Dominus plus de conuersis peccatoribus, quàm de stantibus iustis gaudium esse fateatur. Vnde hoc, nisi quod ipsi per quotidianum visionis experimentum nouimus, quia plerunque hi, qui nullis se oppressos peccatorum molibus sciunt: stant quidem in via iustitiæ, nulla illicita perpetrant, sed tamen ad caelestem patriam anxie non arhelant, tantoque sibi in rebus licitis vsu præbent, quanto se perpetrassè nulla illicita meminerunt. Et plerumque pigri remanent ad exercenda bona præcipua, quia valdè sibi securi sunt, quod nulla commiserint mala grauiora. At contra, nonnunquam hi, qui se aliqua illicita egisse meminerunt, ex ipso dolore suo compuncti inar-*
def

PROFECT. SPIRIT. 9

descunt in amore Dei, seseque in magnis virtutibus exercent cuncta difficilia sancti certaminis appetunt, omnia mundi derelinquunt, honores fugiunt, acceptis contumelijs letantur, flagrant desiderio, ad caelestem patriam anhelant: & quia se errasse à Deo considerant, damna praecedentia lucris sequentibus recompensant. Maius ergo de peccatore conuerso, quam de stante iusto gaudium fit in caelo. quia & dux in praelio pro eis eum mihi item diligit, qui post fugam reuersus hostem fortiter premit, quam illum, qui nunquam terga praebuit, & nunquam aliquid fortiter gessit. Sic agricola illam amplius terram amat, quae post spinas vberes fruges profert, quam eam, quae nunquam spinas habuit, & nunquam fertilem missem producit. Sed inter haec sciendum est, quia sunt plerique iusti, in quorum vita tantum est gaudium, ut eis qualibet peccatorum penitentia proponi nullatenus possit. Nam multi & nullorum sibi malorum sunt conscij, & tamen in tanti ardoris afflictione se exercent, ac si à peccatis omnibus coangustentur. Cuncta etiam licita respuunt, ad despectum mundi sublimiter accinguntur, licere sibi nolunt omnne quod libet. Bona sibi amputant, etiam

tiam

tiam concessa, contemnunt visibilia, invisibilibus accenduntur, lamentis gaudent. In cunctis seipso humilant, & sicut nonnulli peccata operum sic ipsi cogitationum peccata deplorant. Quid itaque istos dixerim, nisi iustos & penitentes, qui se & in penitentia de peccato cogitationis humiliant, & recti semper in opere perseverant. Hinc ergo colligendum est, quantum Deo gaudium faciat, quando humiliter plangit iustus, si facit in caelo gaudium, quanto hoc quod male gessit, per penitentiam damnat iniustus. Hec omnia Gregorius.

Quibus verbis, quasi caelesti face praelata, perspicue declarat magno in pretio apud Deum esse, qui cum sollicitudine fructum spirituales colligendi illi seruiunt, eique plurimum aridere studium & feruorem, quo conatur in virtute progressum facere. Deinde eosdem, quantumvis recenter & grauius peccatorum sentina emerferint, & initium tantum seruiendi Deo fecerint, cariores Deo esse, multis iustis tepidis, & sui profectus nullam curam habentibus. Quod autem ait: nullam peccatorum penitentiam anteposendam vitae iustorum feruentium, verissimum est secundum

PROFECT. SPIRIT. II

dum legem ordinariam. Dicitur verò non potest, quantum valeat huius doctrinæ cognitio, ad faciendum in cursu veræ pietatis processum. Quis enim si vel scintillam amoris vnicam in se hebeat, non optet Deo afferre voluptatem, quã ille maximam capit ex feruore & studio proficiendi nostro? Eius siquidem cib. lautissimus est, teste S. Bern. *pasci inter li- Cant. 2. lia, ut est in Canticis, hoc est candore & Ber. se. 71. odore virturũ delectari: pasci escis, quibus libenter vescitur, profectibus nostris.*

Si ergò profectu nostro tãto operè oblectamus diuinam maiestatem, tamq; gratum illi opus præstamus, non est quod vel excellentiùs aliquod bonum exoptemus, vel ad maiorem gloriam aspiremus. Tantum enim bonum est, placere Deo, ut meritò S. Chrysostr. scribat in hæc verba: *Si, inquit, omnino dignus fueris agere aliquid, quod Deo placeat, aliam ne require mercedem, præter hoc ipsum, quod placere meruisti. Si enim requiris mercedem, verè ignoras quantum boni sit placere Deo: Si enim scires, nunquam aliud aliquid extrinsecus mercedis aut muneris expeteres. Quibus verbis non dehortatur nos ab expectanda bonq-*

Chry. l. 2. de comp. cordis.

12 TRACTATUS DE

bonorum operum mercede: nam & illam expectare expetereque licet, modo id imprimis propositum in animo habeamus, ut Deo placeamus: sed tantum id indicare voluit, idque verissime, tam excellens bonum esse, placere Deo, ut si alia nulla supererent, non magnopere ea requirere debeamus.

CAPUT II.

DE TESTIMONIIS QUIBUS

Deus declaravit sibi gratum esse studium in virtute proficiendi.

Quando homo auctoritate & sapientia præstans crebrius, & magna contentione quippiam ab amicis suis petit, non obscure indicat, se magno studio illius rei consequendæ teneri, gratissimumque futurum si postulata concesserint. Sic Dominus Deus, ut declararet, quantum optaret nos magnos progressus facere in cursu virtutis, magnoque studio & diligentia iter semel ad cælestem Hierusalem suam ceptum nulla mora interposita proficere, toties à dilectis suis servis, verbisque tanto affectu & gravitate plenis id quondam